

Judikatūras krājums

ĢENERĀLADVOKĀTA MACEJA ŠPUNARA [*MACIEJ SZPUNAR*]
SECINĀJUMI,
sniegti 2023. gada 14. decembrī¹

Apvienotās lietas no C-684/22 līdz C-686/22

S.Ö.
pret
***Stadt Duisburg* (C-684/22)**
un
N.Ö.,
M.Ö.
pret
***Stadt Wuppertal* (C-685/22)**
un
M.S.,
S.S.
pret
***Stadt Krefeld* (C-686/22)**

(*Verwaltungsgericht Düsseldorf* (Diseldorfas Administratīvā tiesa, Vācija) lūgums sniegt prejudiciālu nolēmumu)

Lūgums sniegt prejudiciālu nolēmumu – Savienības pilsonība – LESD 20. pants – Dalībvalsts un trešās valsts pilsonība – Trešās valsts pilsonības iegūšana – Dalībvalsts pilsonības un Savienības pilsonības *ex lege* zaudēšana – Seku individuāls izvērtējums – Agrāks pieteikums par pilsonības saglabāšanu

I. Ievads

1. Cik lielā mērā dalībvalsts tiesiskais regulējums attiecībā uz pilsonību, kurā ir paredzēts, ka tās valstspiederīgie, brīvprātīgi iegūstot ārvalsts pilsonību, zaudē savu pilsonību, ja vien viņi nav lūguši un saņēmuši atļauju saglabāt savu pilsonību pirms šīs [ārvalsts pilsonības] iegūšanas, atbilst LESD 20. pantam?
2. Tāda būtībā ir šajās lietās aplūkotā juridiskā problēma, kas ir *Verwaltungsgericht Düsseldorf* (Diseldorfas Administratīvā tiesa, Vācija) divu prejudiciālo jautājumu priekšmets strīdos par Vācijas pilsonības zaudēšanu.

¹ Oriģinālvaloda – franču.

3. Šajā lietā Tiesa vēlreiz tiek lūgta lemt par to, vai valsts pilsonības atņemšanas režīms atbilst Savienības tiesībām. Proti, šīs lietas iekļaujas lietās *Rottmann*², *Tjebbes u.c.*³, *Wiener Landesregierung* (Naturalizācijas garantijas atsaukšana)⁴ un *Udlændinge- og Integrationsministeriet* (Dānijas pilsonības zaudēšana)⁵ izstrādātās judikatūras kontekstā.

II. Atbilstošās tiesību normas

A. Savienības tiesības

4. Ar LESD 20. panta 1. punktu ir izveidota Savienības pilsonība un noteikts, ka “ikviena persona, kam ir kādas dalībvalsts pilsonība”, ir Savienības pilsonis.

B. Vācijas tiesības

5. *Staatsangehörigkeitgesetz* (Pilsonības likums)⁶ (turpmāk tekstā – “*StAG*”), kas ir spēkā kopš 2000. gada 1. janvāra un ir piemērojams pamatlīdētās, 25. pantā ir paredzēts:

“(1) Vācijas pilsonis zaudē savu pilsonību, iegūstot ārvalsts pilsonību, ja šī iegūšana notiek pēc viņa paša vai likumiskā pārstāvja pieteikuma, bet pārstāvētā persona zaudē savu pilsonību tikai tad, ja ir izpildīti nosacījumi, ar kādiem var lūgt to atņemt saskaņā ar 19. pantu. Pirmajā teikumā minētā zaudēšana nenotiek, ja Vācijas pilsonis iegūst citas Eiropas Savienības dalībvalsts, Šveices vai tādas valsts pilsonību, ar kuru Vācijas Federatīvā Republika ir noslēgusi starptautisku nolīgumu saskaņā ar 12. panta 3. punktu.

(2) Pilsonība netiek zaudēta, ja pirms ārvalsts pilsonības iegūšanas persona pēc pašas pieteikuma ir saņēmusi kompetentās iestādes rakstisku atļauju saglabāt savu pilsonību. [..]. Pieņemot lēmumu par pieteikumu saskaņā ar pirmo teikumu, tiek izvērtētas sabiedrības un privātās intereses. Ja pieteikuma iesniedzēja pastāvīgā dzīvesvieta ir ārvalstīs, īpaši jāņem vērā, vai viņš var ticami pierādīt, ka viņam joprojām ir saikne ar Vāciju.”

III. Pamatlīdētā fakti

6. Atbilstošie pamatlīdētā fakti, kas izriet no lēmumiem par prejudiciālu jautājumu uzdošanu, var tikt rezumēti šādi.

7. Prasītājs pamatlīdētā C-684/22, S.Ö., kurš dzimis Turcijā 1966. gadā, ieceļoja Vācijas teritorijā 1990. gadā. Viņš ir precējies un ir trīs bērnu tēvs. 1999. gada 10. maijā viņš ieguva Vācijas pilsonību naturalizācijas kārtībā, un 1999. gada 13. septembrī viņam tika atņemta Turcijas pilsonība.

² Spriedums, 2010. gada 2. marts (C-135/08, turpmāk tekstā – “spriedums *Rottmann*”, EU:C:2010:104).

³ Spriedums, 2019. gada 12. marts (C-221/17, turpmāk tekstā – “spriedums *Tjebbes u.c.*”, EU:C:2019:189).

⁴ Spriedums, 2022. gada 18. janvāris (C-118/20, turpmāk tekstā – “spriedums *Wiener Landesregierung*”, EU:C:2022:34).

⁵ Spriedums, 2023. gada 5. septembris (C-689/21, turpmāk tekstā – “spriedums *Udlændinge- og Integrationsministeriet*”, EU:C:2023:626).

⁶ Konsolidētā versija (*Bundesgesetzblatt*, III daļa, Nr. 102-1), redakcijā ar grozījumiem, kas izdarīti ar 1999. gada 15. jūlija *Gesetz zur Reform des Staatsangehörigkeitsrechts* (Likums, ar ko tiek grozītas pilsonības tiesības; *BGBI*. I, 161. lpp.) 1. panta 7. punktu.

8. 2018. gada 25. maijā, iesniedzot pieteikumu ceļošanas dokumenta saņemšanai savam dēlam, S.Ö. norādīja, ka 1999. gada 12. novembrī viņš no jauna bija ieguvis Turcijas pilsonību. Šajā sakarā viņš iesniedza Turcijas Iekšlietu ministrijas 2019. gada 27. februāra izziņu un 2018. gada 6. novembra izrakstu no civilstāvokļa aktu reģistra, kas liecināja, ka viņš 1999. gada 13. septembrī bija iesniedzis pieteikumu par Turcijas pilsonības atjaunošanu un ar Ministru padomes 1999. gada 12. novembra lēmumu to bija atkārtoti ieguvis.

9. Tā kā Vācijas iestādes pauda pamatotas šaubas par to, ka S.Ö. dēlam ir Vācijas pilsonība, S.Ö. 2019. gada 25. aprīlī lūdza S. pilsētas naturalizācijas iestādi izsniegt viņam pilsonības apliecību, lai varētu apstiprināt, ka viņam joprojām ir Vācijas pilsonība. Pēc tam viņš pārcēlās uz Disburgas (Vācija) pilsētas apkaimi.

10. Prasītāji pamatlietā C-685/22, laulātie M.Ö. un N.Ö., kuri dzimuši attiecīgi 1959. un 1970. gadā, ieceļoja Vācijas teritorijā 1974. gadā. 1999. gada 27. augustā viņi ieguva Vācijas pilsonību naturalizācijas kārtībā, un 1999. gada 2. septembrī viņiem tika atņemta Turcijas pilsonība.

11. 2005. gada 1. septembrī intervijā ar Vupertāles (Vācija) pilsētas dienestiem viņi norādīja, ka ir no jauna ieguvuši Turcijas pilsonību 2000. gada 24. novembrī. Šajā sakarā viņi uzrādīja Turcijas ģenerālkonsulāta, kas atrodas E., 2005. gada 31. augusta apliecinājumu, kurā minēts, ka 1999. gada 2. septembrī viņi lūdza Turcijas pilsonības atjaunošanu un atguva to ar Ministru padomes 2000. gada 24. novembra lēmumu. 2016. gada 1. decembra vēstulē prasītāji iesniedza Vupertāles pilsētai izrakstu no Turcijas civilstāvokļa aktu reģistra, kurā norādīts, ka viņu Turcijas pilsonības atjaunošana jau ir notikusi saskaņā ar Ministru padomes 1999. gada 1. novembra lēmumu.

12. 2020. gada augustā Vupertāles pilsēta informēja M.Ö. un N.Ö., ka, ņemot vērā pietiekamu varbūtību, ka datums Turcijas civilstāvokļa aktu reģistra izrakstā ir fiktīvs, šim izrakstam nevar būt citas pierādījuma vērtības kā vien attiecībā uz Turcijas pilsonības atjaunošanas faktu.

13. Prasītāji pamatlietā C-686/22, laulātie M.S. un S.S., kuri ir dzimuši 1965. un 1971. gadā, ieceļoja Vācijas teritorijā attiecīgi 1981. un 1989. gadā. 1999. gada 10. jūnijā viņi ieguva Vācijas pilsonību naturalizācijas kārtībā, un pēc tam viņiem tika atņemta Turcijas pilsonība.

14. Lūdzot atņemt viņiem Turcijas pilsonību, lai varētu izpildīt vienu no prasībām, lai naturalizētos Vācijā, M.S. un S.S. Turcijas iestādēm tajā pašā laikā lūdza viņu Turcijas pilsonības atjaunošanu, tiklīdz viņiem tiks piešķirta Vācijas pilsonība. Saistībā ar tobrīd piemērojamiem Vācijas tiesību aktiem viņi bija saņēmuši konsultāciju, ka viņi varēs atgūt Turcijas pilsonību, nezaudējot Vācijas pilsonību. Šajā sakarā viņi iesniedza Turcijas civilstāvokļa aktu reģistra izrakstu, kurā norādīts, ka viņi atguva Turcijas pilsonību 1999. gada 9. augustā saskaņā ar Ministru padomes lēmumu.

15. 2017. gada 19. decembrī M.S. un S.S. lūdza Krēfeldes pilsētu (Vācija) atzīt, ka viņiem ir Vācijas pilsonība. Lai gan Krēfeldes pilsēta 2018. gada 24. augustā izsniedza viņiem pilsonības apliecību, tā norādīja, ka iemesls procedūras atjaunošanai ir tas, ka Turcijas civilstāvokļa aktu reģistra izrakstā minētajam Ministru padomes lēmumam nav numura.

16. Administratīvās policijas rīkojumos⁷ atbildētājas pamatlietā saskaņā ar *StAG* 30. panta 1. punktu secināja, ka S.Ö., M.Ö., N.Ö., M.S. un S.S. (turpmāk tekstā visi kopā – “prasītāji pamatlietās”) vairs nebija Vācijas pilsonības⁸. Proti, tās uzskatīja, ka Turcijas pilsonības atjaunošana ir notikusi pēc 2000. gada 1. janvāra un saskaņā ar *StAG* 17. panta 1. punkta 2. apakšpunktu un 25. panta 1. punkta pirmo teikumu ir izraisījusi automātisku Vācijas pilsonības zaudēšanu. Tā tas nebūtu, ja šī atjaunošana būtu notikusi pirms 1999. gada 31. decembra, jo 1913. gada 22. jūlija *Reichs – und Staatsangehörigkeitgesetz* (Pilsonības likums) (turpmāk tekstā – “*RuStAG*”)⁹, kas bija piemērojams pirms tam, 25. panta 1. punkta pirmais teikums paredzēja, ka Vācijas pilsonību zaudē vienīgi vācieši, kuri dzīvo ārvalstīs. Taču prasītāji pamatlietās neesot pierādījuši, ka ir atjaunojuši Turcijas pilsonību pirms 2000. gada 1. janvāra.

17. Tad prasītāji pamatlietās cēla prasību pret šiem administratīvās policijas rīkojumiem iesniedzējtiesā *Verwaltungsgericht Düsseldorf* (Diseldorfas Administratīvā tiesa).

IV. Prejudiciālie jautājumi un tiesvedība Tiesā

18. Trīs lūgumos sniegt prejudiciālu nolēmumu iesniedzējtiesa norāda, ka prasītājiem pamatlietās ir piemērojams *StAG*, kas ir spēkā no 2000. gada 1. janvāra, 25. pants, jo viņi ir no jauna ieguvuši Turcijas pilsonību pēc likuma jaunās redakcijas stāšanās spēkā. Šī tiesa norāda, ka civilstāvokļa aktu reģistra izrakstiem, ko prasītāji iesnieguši, lai pierādītu, ka tas tā nav, nav nekādas pierādījuma vērtības. Turklāt tā norāda, ka pirms Turcijas pilsonības atkārtotas iegūšanas prasītāji pamatlietās nav lūguši *StAG* 25. panta 2. punkta pirmajā teikumā paredzēto atļauju saglabāt Vācijas pilsonību.

19. Šajā ziņā iesniedzējtiesa norāda, ka saskaņā ar valsts judikatūru *StAG* 25. panta 2. punkta pirmais teikums atbilst Savienības tiesībām, jo attiecīgā persona saskaņā ar šā panta 2. punkta pirmo teikumu var iesniegt pieteikumu par atļauju saglabāt Vācijas pilsonību; šajā procedūrā ir skaidri paredzēta seku, kādas pilsonības zaudēšana rada attiecīgās personas situācijai, individuāla izvērtēšana.

20. Tomēr iesniedzējtiesai ir šaubas par šo atbilstību Savienības tiesībām. Tā norāda, ka gadījumā, ja nav uzsākta *StAG* 25. panta 2. punktā paredzētā iepriekšējas atļaujas saglabāt pilsonību procedūra (turpmāk tekstā – “iepriekšējas atļaujas procedūra”), tad no šīs tiesību normas izriet, ka pilsonības zaudēšana un līdz ar to Savienības pilsonības zaudēšana personām, kurām nav citas dalībvalsts pilsonības, notiek automātiski bez jēlkāda individuāla izvērtējuma. Šī tiesa precīzē, ka Vācijas tiesībās nav paredzēta nekāda iespēja netieši izvērtēt Vācijas pilsonības zaudēšanas radītās sekas pēc šīs zaudēšanas. Šādā gadījumā vienīgā iespēja attiecīgajām personām iegūt Vācijas pilsonību bez atpakaļejoša spēka ir atkārtoti pieteikties naturalizācijai.

21. Turklāt, lai gan iesniedzējtiesa norāda, ka saskaņā ar *StAG* 25. panta 2. punkta formulējumu pieteikums pilsonības saglabāšanas atļaujai sniedz iespēju ņemt vērā Savienības tiesību prasības, kā tās interpretējusi Tiesa, jo, lemjot par šādu pieteikumu, ir jālīdzsvaro sabiedrības un privātās intereses, ņemot vērā šīs prasības, tā tomēr min, ka praksē sekas, ko rada Savienības pilsoņa

⁷ Šos rīkojumus trīs pamatlietās iesaistītās pilsētas pieņēma attiecīgi 2019. gada 13. septembrī, 2021. gada 24. februārī un 2021. gada 12. februārī.

⁸ Saskaņā ar *StAG* 30. panta 1. punktu: “Vācijas pilsonības esamību vai neesamību, pamatojoties uz pieteikumu, konstatē pilsonības lietu iestāde, ja var pierādīt likumīgas intereses. Šāds konstatējums ir saistošs visos jautājumos, kuros Vācijas pilsonības esamība vai neesamība ir juridiski nozīmīga. Ja pastāv sabiedrības intereses, lēmumu var pieņemt arī *ex officio*.”

⁹ *RGBl.* I, 583. lpp.

statusa zaudēšana, administratīvās iestādes neizvērtē un valsts judikatūrā tās nav izskatītas. Proti, atļauja saglabāt pilsonību tiek piešķirta vienīgi tad, ja pastāv īpaša interese iegūt ārvalsts pilsonību, vienlaikus saglabājot Vācijas pilsonību.

22. Šādos apstākļos *Verwaltungsgericht Düsseldorf* (Diseldorfas Administratīvā tiesa) ar 2022. gada 3. novembra lēmumiem, kas Tiesā iesniegti 2022. gada 8. novembrī, nolēma apturēt tiesvedību trīs pamatlietās un uzdot Tiesai šādus prejudiciālus jautājumus:

- “1) Vai LESD 20. pantam ir pretrunā tiesiskais regulējums, kas paredz, ka trešās valsts pilsonības brīvprātīgas (neprivileģētas) iegūšanas gadījumā dalībvalsts pilsonība un līdz ar to arī Savienības pilsonība tiek zaudēta *ex lege*, ja individuāls izvērtējums par pilsonības zaudēšanas sekām tiek veikts tikai gadījumā, ja attiecīgais ārvalstnieks iepriekš ir iesniedzis pieteikumu par pilsonības saglabāšanas atļaujas saņemšanu un šis pieteikums pirms ārvalsts pilsonības iegūšanas ir apmierināts?
- 2) Ja uz pirmo jautājumu atbilde ir noliedzoša: vai LESD 20. pants ir jāinterpretē tādējādi, ka pilsonības saglabāšanas atļaujas piešķiršanas procedūrā nedrīkst izvirzīt nosacījumus, kuru rezultātā netiek izvērtēta attiecīgās personas individuālā situācija un tās ģimenes individuālā situācija saistībā ar Savienības pilsonības statusa zaudēšanas sekām, vai arī šis izvērtējums tiek aizvietots ar citām prasībām?”

23. Ar 2022. gada 7. decembra lēmumu lietas no C-684/22 līdz C-686/22 tika apvienotas rakstveida un mutvārdu procesā un sprieduma taisīšanai.

24. Rakstveida apsvērumus lietā C-686/22 iesniedza prasītāji pamatlietās, Krēfeldes pilsēta, Vācijas un Igaunijas valdības, kā arī Eiropas Komisija, un lietās C-684/22 un C-685/22 – šīs pašas valdības un Komisija. Tiesa šajās lietās nolēma nerīkot tiesas sēdi mutvārdu paskaidrojumu uzklaušanai.

V. Juridiskā analīze

25. Divos prejudiciālajos jautājumos, kuri ir šo lūgumu sniegt prejudiciālus nolēmumus priekšmets un kuri ir jāvērtē kopā, iesniedzējtiesa būtībā jautā, vai LESD 20. pants ir jāinterpretē tādējādi, ka tas nepieļauj dalībvalsts tiesisko regulējumu, kurā ir paredzēts, ka tās valstspiederīgie, brīvprātīgi iegūstot trešās valsts pilsonību, zaudē *ex lege* šīs dalībvalsts pilsonību, un personām, kuras nav arī kādas citas dalībvalsts pilsoņi, tas nozīmē arī Savienības pilsoņa statusa un ar to saistīto tiesību zaudēšanu, ja vien ieinteresētās personas nesaņem atļauju saglabāt šo pilsonību pirms trešās valsts pilsonības iegūšanas, valsts atbildīgajām iestādēm pieteikuma par šādas atļaujas saņemšanu izvērtēšanas procesā veicot ieinteresēto personu individuālās situācijas izvērtēšanu, kurā tiek izsvērtas sabiedrības un privātās intereses šīs dalībvalsts pilsonības saglabāšanā.

26. Lai sniegtu noderīgu atbildi uz šo jautājumu, vispirms ir jāizceļ daži elementi, par kuriem, šķiet, nav strīda lēmumu par prejudiciālu jautājumu uzdošanu lasījumā.

27. Pirmkārt, attiecībā uz prasītāju pamatlietās situāciju iesniedzējtiesa paskaidro, ka viņi ir ieceļojuši Vācijas teritorijā 70., 80. un 90. gados un kopš tā laika dzīvo Vācijā. 1999. gadā viņi ieguva Vācijas pilsonību naturalizācijas kārtībā, atsakoties no Turcijas pilsonības, kas viņiem attiecīgi tika atņemta. Kā norāda iesniedzējtiesa, prasītāji pamatlietās, saņēmuši – pareizu –

konsultāciju, ņemot vērā tobrīd spēkā esošo Vācijas tiesisko regulējumu, ka viņi var atgūt Turcijas pilsonību, nezaudējot Vācijas pilsonību, brīvprātīgi lūdza atjaunot Turcijas pilsonību brīdī, kad viņiem šī pilsonība tika atņemta. Pēc vairākiem gadiem atbildīgās iestādes konstatēja, ka prasītāji pamatlietās bija atguvuši Turcijas pilsonību pēc šāda pieteikuma iesniegšanas un tādējādi atbilstoši Vācijas tiesiskajam regulējumam, kas bija spēkā no 2000. gada 1. janvāra, bija zaudējuši *ex lege* Vācijas pilsonību un līdz ar to Savienības pilsoņu statusu¹⁰. Turklāt, tā kā saskaņā ar šiem tiesību aktiem prasītāji pamatlietās nebija lūguši – un saņēmuši – atbildīgo iestāžu atļauju saglabāt Vācijas pilsonību pirms Turcijas pilsonības atgūšanas, viņiem nebija tiesību uz šajā pieteikumā paredzēto individuālo izvērtējumu, kurā tiek izsvērtas sabiedrības un privātās intereses Vācijas pilsonības saglabāšanā.

28. Otrkārt, attiecībā uz aplūkoto tiesisko regulējumu iesniedzējtiesa vispirms norāda, ka *StAG*, kas ir spēkā kopš 2000. gada 1. janvāra, 25. panta 1. punktā ir paredzēts, ka Vācijas valstspiederīgais zaudē savu pilsonību, iegūstot ārvalsts pilsonību, ja šī iegūšana ir notikusi pēc viņa paša pieteikuma. Taču saskaņā ar šā panta 2. punktu šis valstspiederīgais var saglabāt savu pilsonību, ja pirms ārvalsts pilsonības iegūšanas viņš pēc paša pieteikuma ir saņēmis atbildīgās iestādes rakstisku atļauju. Tāpat šajā tiesību normā ir noteikts, ka, pieņemot lēmumu par šo pieteikumu, ir jāizsver sabiedrības un privātās intereses.

29. Pēc tam šī tiesa paskaidro, ka gan prasītāju pamatlietās Vācijas pilsonības iegūšana naturalizācijas kārtībā, gan viņu pieteikuma par Turcijas pilsonības atgūšanu iesniegšana bija notikusi *pirms* 2000. gada 1. janvāra, kad stājās spēkā *StAG* 25. pants¹¹. Tā precizē, ka šī tiesību norma viņiem ir piemērojama tādēļ, ka viņi atguva Turcijas pilsonību *pēc* šā datuma, paskaidrojot, ka dokumentiem, kurus viņi iesniedza, lai pierādītu, ka tas tā nav, nav nekādas pierādījuma vērtības¹².

30. Visbeidzot iesniedzējtiesa norāda, ka prasītāji pamatlietās nebija iesnieguši *StAG* 25. panta 2. punktā paredzēto pieteikumu – un tātad nebija saņēmuši atļauju – saglabāt [Vācijas] pilsonību pirms Turcijas pilsonības atgūšanas. Tādējādi viņu Vācijas pilsonības un līdz ar to Savienības pilsoņa statusa zaudēšana notika *automātiski* un viņiem nebija tiesību uz viņu situācijas individuālu izvērtējumu.

31. Tieši šī juridiskā problēma ir šo lietu centrā, un to es aplūkošu šajos secinājumos. Turpmākajos apsvērumos es lielās līnijās atgādināšu Tiesas judikatūru par Savienības pilsoņa statusa zaudēšanu, kā arī principus, kas no tās izriet (A iedaļa) un kas ir jāpiemēro konkrētajās lietās (B iedaļa).

¹⁰ Pilnības labad vēlos norādīt, ka doktrīnas autori paskaidro, ka šī *RuStAG* reforma ir ieviesusi *ius soli* elementus un atvieglējusi Vācijas pilsonības iegūšanu ārvalstu rezidentiem Vācijā un it īpaši viņu bērniem, kuri dzimuši šajā dalībvalstī. Šie autori precizē, ka kopš šī tiesību akta spēkā stāšanās ir veikti grozījumi 2004., 2007., 2009., 2014. un 2019. gadā. Skat. it īpaši Farahat, A., un Hailbronner, K., *Report on Citizenship Law: Germany*, RSCAS/GLOBALCIT-CR 2020/5, *European University Institute, Country Report 2020/05*, 2020. gada marts, 33. lpp.

¹¹ Vācijas pilsonības iegūšana tātad notika līdz 1999. gada 31. decembrim spēkā esošā *RuStAG* 25. panta 1. punkta pirmā teikuma darbības laikā, un šajā noteikumā bija paredzēta "Inlandsklause" (turpmāk tekstā – "klauzula par valsts teritoriju"), saskaņā ar kuru Vācijas pilsonība tika zaudēta tikai tad, ja attiecīgajam Vācijas valstspiederīgajam "nav ne dzīvesvietas, ne pastāvīgas uzturēšanās valsts teritorijā". Šī klauzula *StAG* 25. pantā tika atcelta. Savos apsvērumos Komisija atsaucas uz 1999. gada 15. jūlija likumprojekta, ar kuru tiek grozītas pilsonības tiesības (Vācijas Bundestāga 1999. gada 16. marta dokuments ("Drucksache") 14/533, 15. lpp.), paskaidrojuma rakstu, saskaņā ar kuru "ši "klauzula par valsts teritoriju" bieži tiek izmantota, lai apietu principu, ka naturalizācijas procesā ir jāizvairās no vairākvalstu pilsonības: ārvalstu pilsonība, no kuras atsakās pirms naturalizācijas, bez sankcijām tiek atgūta pēc naturalizācijas. "Klauzulas par valsts teritoriju" atcelšana likvidē šo ļaunprātīgas izmantošanas iespēju". Šajā ziņā skat. tostarp McFadden, S. W. "German Citizenship Law and the Turkish diaspora", *German Law Journal*, 2019, Nr. 20, 72. lpp., it īpaši 74.–78. lpp.; Falcke, S., un Vink, M., "Closing a Backdoor to Dual Citizenship: The German Citizenship Law Reform of 2000 and the Abolishment of the "Domestic Clause"", *Frontiers in Sociology*, 2020, 5. sēj., 1. lpp., it īpaši 3.–5. lpp., un Bouche, N., "La réforme de 1999 du droit allemand de la nationalité", *Revue internationale de droit comparé*, 2002, 54.(4) sēj., 1035. lpp.

¹² Skat. šo secinājumu 18. punktu.

A. Par principiem, kas izriet no Tiesas judikatūras

1. No sprieduma “Rottmann” līdz spriedumam “Wiener Landesregierung” caur spriedumu “Tjebbes u.c.”

32. Savos secinājumos lietā *Udlandinge- og Integrationsministeriet* es uzsvēru, ka vadmotīvu, ko iezīmē manis analizētā judikatūra, kura izriet no spriedumiem *Rottmann*, *Tjebbes u.c.* un *Wiener Landesregierung*, veido galvenokārt divi judikatūras principi¹³.

33. Saskaņā ar pirmo principu, lai gan “pilsonības iegūšanas un zaudēšanas nosacījumu” noteikšana ir katras dalībvalsts kompetencē, šī kompetence ir jāīsteno, ievērojot Savienības tiesības¹⁴. Attiecībā uz šo principu, kas iedibināts spriedumā *Micheletti u.c.*¹⁵ un pēc tam paskaidrots un apstiprināts spriedumā *Rottmann*¹⁶, ir jānošķir šīs dalībvalstu ekskluzīvās kompetences pastāvēšana *no tās īstenošanas*, ievērojot Savienības tiesību sistēmu.

34. Turklāt šo kompetenci Tiesa nekad nav apšaubījusi un “valsts pilsonības (un tātad arī Savienības pilsonības) iegūšanu un zaudēšanu kā tādu [neregulē] [Savienības] tiesības, taču pilsonības iegūšanas un zaudēšanas nosacījumiem jābūt saderīgiem ar [Savienības] tiesību normām un tiem jāatbilst [Savienības] pilsoņa tiesībām”¹⁷. Tādējādi tas, ka jautājums ietilpst dalībvalstu kompetencē, nenozīmē, ka situācijā, kad ir acīmredzami piemērojamas Savienības tiesības, attiecīgajam valsts tiesību normām tās nav jāievēro¹⁸. Nedrīkst, pieņemot valsts tiesisko regulējumu, kas neievēro Savienības tiesības un it īpaši principus, kas šajā ziņā izriet no Tiesas judikatūras, atņemt lietderīgo iedarbību LESD 20. pantam un tādējādi pārkāpt tiesības, ko tas piešķir Savienības pilsoņiem¹⁹.

35. Saskaņā ar otro principu, kuru Tiesa iedibināja spriedumā *Rottmann*²⁰ un pēc tam apstiprināja vēlākā judikatūrā, kad runa ir par Savienības pilsoņiem, dalībvalstu kompetences īstenošanu, ciktāl tā skar Savienības tiesību sistēmā piešķirtās un aizsargātās tiesības, ir iespējams kontrolēt tiesā no Savienības tiesību un it īpaši samērīguma principa skatpunkta²¹. Citiem vārdiem sakot, valsts tiesiskais regulējums, kas paredz Savienības pilsoņa statusa zaudēšanu, var būt atbilstošs Savienības tiesībām vienīgi leģitīmu iemeslu dēļ un ievērojot šo principu. Tāpat no judikatūras izriet, ka samērīguma principa ievērošanas kontekstā ir jāņem vērā vairāki elementi. Vispirms pienākums veikt seku, ko Savienības pilsoņa statusa zaudēšana rada attiecīgajam pilsonim un attiecīgā gadījumā viņa ģimenes locekļiem, individuālu izvērtējumu saistībā ar tiesību, kas pienākas ikvienam Savienības pilsonim, zaudēšanu²²; pēc tam prasība par šo seku atbilstību

¹³ C-689/21, EU:C:2023:53. Īsuma labad es vienīgi norādišu uz šīs judikatūras izklāstu šo secinājumu 29.–43. punktā.

¹⁴ Šajā nozīmē skat. spriedumus *Rottmann*, 45. punkts; *Tjebbes u.c.*, 32. punkts; *Wiener Landesregierung*, 37. un 51. punkts, kā arī *Udlandinge- og Integrationsministeriet*, 30. punkts un tajā minētā judikatūra. Runa ir par Savienības tiesību pamatprincipa piemērošanu Savienības pilsonības jomā. Šajā ziņā skat. arī sprieduma *Rottmann* 41. punktā minēto judikatūru.

¹⁵ Spriedums, 1992. gada 7. jūlijs (C-369/90, EU:C:1992:295, 10. punkts).

¹⁶ 41., 42. un 45. punkts.

¹⁷ Skat. ģenerālvokāta L. M. Pojareša Maduru [*L. M. Poiares Maduro*] secinājumus lietā *Rottmann* (C-135/08, EU:C:2009:588, 23., 24. un 26. punkts). Tādējādi šī ģenerālvokāta ieskatā nav runa par to, ka no šā principa varētu secināt, ka ir absolūti neiespējami atņemt pilsonību gadījumā, ja tās zaudēšana nozīmētu Savienības pilsoņa statusa zaudēšanu, nedz arī uzskatīt, ka tajā noteiktie pilsonības iegūšanas un zaudēšanas nosacījumi nepakļaujas Savienības tiesību kontrolei.

¹⁸ Spriedums *Rottmann*, 41. punkts.

¹⁹ Šajā ziņā skat. spriedumus *Rottmann*, 39., 41.–43., 45., 48., 55., 56. un 59. punkts; *Tjebbes u.c.*, 30., 32., 40.–42. un 45. punkts, kā arī *Wiener Landesregierung*, 44., 59., 61. un 73. punkts.

²⁰ 48., 55. un 56. punkts.

²¹ Spriedumi *Tjebbes u.c.*, 40. punkts; *Wiener Landesregierung*, 58. punkts, kā arī *Udlandinge- og Integrationsministeriet*, 38. punkts.

²² Spriedumi *Rottmann*, 55. un 56. punkts; *Tjebbes u.c.*, 41. punkts; *Wiener Landesregierung*, 59. punkts, kā arī *Udlandinge- og Integrationsministeriet*, 39. punkts.

Eiropas Savienības Pamattiesību hartā (turpmāk tekstā – “Harta”) garantētajām pamattiesībām²³ un visbeidzot, ja pilsonība tiek zaudēta *ex lege*, izraisot Savienības pilsoņa statusa zaudēšanu, pienākums netieši pārbaudīt šīs zaudēšanas radīto seku samērīgumu un attiecīgā gadījumā ļaut konkrētajai personai saglabāt pilsonību vai to atjaunot *ex tunc*²⁴.

36. Saistībā it īpaši ar šo pēdējo elementu man šķiet īpaši nozīmīgs spriedums *Udlændinge- og Integrationsministeriet*, jo tajā Tiesa ir pirmo reizi lēmusi par termiņu, kādā ir iespējams iesniegt pieteikumu par dalībvalsts pilsonības saglabāšanu vai atgūšanu.

2. Spriedums “Udlændinge- og Integrationsministeriet”

37. Lietā, kurā pasludināts spriedums *Udlændinge- og Integrationsministeriet*²⁵, Dānijas tiesa vēlējas zināt, vai valsts tiesiskais regulējums par pilsonību atbilst LESD 20. pantam, lasot to kopsakarā ar Hartas 7. pantu.

38. Savā spriedumā Tiesa apstiprināja agrāko judikatūru. Tā uzsvēra, ka, ja dalībvalsts pilsonība, sasniedzot noteiktu vecumu, tiek zaudēta *ex lege* un tas izraisa arī Savienības pilsoņa statusa un ar to saistīto tiesību zaudēšanu, kompetentajām valsts iestādēm un tiesām ir jābūt iespējai izvērtēt šīs pilsonības zaudēšanas sekas, ņemot vērā Savienības tiesības, un attiecīgajā gadījumā ļaut šai personai saglabāt savu pilsonību vai to atgūt *ex tunc*²⁶.

39. It īpaši attiecībā uz termiņu lūguma veikt šādu izvērtējumu, lai saglabātu vai atgūtu pilsonību, iesniegšanai Tiesa precizēja, ka, tā kā Savienības tiesībās šajā ziņā nav noteikts neviens precīzs termiņš, katrai dalībvalstij ir jānosaka procesuāli noteikumi, kas paredzēti, lai nodrošinātu tiesību, kuras tiesību subjektiem izriet no Savienības tiesībām, aizsardzību, ievērojot, lai ar šiem noteikumiem tiktu ievērots efektivitātes princips un ar tiem netiktu padarīta praktiski neiespējama vai pārmērīgi apgrūtināta Savienības tiesību sistēmā piešķirto tiesību īstenošana. Šajā nolūkā dalībvalstis, lai ņemtu vērā tiesiskās drošības principu, var prasīt, lai šāds pieteikums kompetentajām iestādēm tiktu iesniegts saprātīgā termiņā²⁷.

40. Taču tāpat Tiesa precizēja, ka, ņemot vērā smagās sekas, ko dalībvalsts pilsonības zaudēšana, ja tā izraisa Savienības pilsoņa statusa zaudēšanu, rada šā pilsoņa no LESD 20. panta izrietošo tiesību efektīvai īstenošanai, par atbilstošām efektivitātes principam nevar tikt uzskatītas tādas valsts tiesību normas vai prakse, kuru dēļ personai, kam draud šī pilsonības zaudēšana, var tikt liegts lūgt minētās zaudēšanas seku samērīguma izvērtējumu no Savienības tiesību aspekta. Tādēļ Tiesa pasludināja, ka, ja šī persona nav tikusi pienācīgi informēta par tiesībām lūgt šādu izvērtējumu un par termiņu, kurā tai būtu bijis jāiesniedz šāds lūgums, tad viņas pieteikumu nevar atzīt par nepieņemamu tādēļ, kas šis termiņš ir beidzies²⁸.

²³ Spriedumi *Tjebbes* u.c., 45. punkts; *Wiener Landesregierung*, 61. punkts, kā arī *Udlændinge- og Integrationsministeriet*, 55. punkts.

²⁴ Spriedumi *Tjebbes* u.c., 42. punkts, un *Udlændinge- og Integrationsministeriet*, 40. punkts.

²⁵ Atgādinājumam, lieta, kurā pasludināts šis spriedums, attiecās uz pilsoni, kura bija dzimis Amerikas Savienotajās Valstīs dāņu mātei un amerikāņu tēvam un kurai kopš dzimšanas bija Dānijas un ASV dubultpilsonība. Pēc 22 gadu sasniegšanas viņa bija iesniegusi *Udlændinge- og Integrationsministeriet* (Ārvalstnieku un integrācijas ministrija, Dānija) pieteikumu par Dānijas pilsonības saglabāšanu. Ar atbildīgās ministrijas lēmumu viņa tika informēta, ka viņa bija zaudējusi Dānijas pilsonību 22 gadu vecumā un ka viņas pilsonība nevar tikt saglabāta, jo viņa bija iesniegusi pieteikumu pēc šā vecuma sasniegšanas.

²⁶ Spriedums *Udlændinge- og Integrationsministeriet*, 40. punkts un tajā minētā judikatūra.

²⁷ Spriedums *Udlændinge- og Integrationsministeriet*, 41. un 43. punkts un tajos minētā judikatūra.

²⁸ Spriedums *Udlændinge- og Integrationsministeriet*, 48. punkts un tajā minētā judikatūra.

41. Tātad pamatlietā aplūkotajā tiesiskajā regulējumā paredzētā pilsonības zaudēšana, kas izraisa Savienības pilsoņa statusa zaudēšanu, ir jāizvērtē šo judikatūras principu gaismā.

B. Par judikatūras principu piemērošanu šajā lietā

42. Iesākumā atgādināšu, ka Tiesa ir daudzkārt pasludinājusi, ka ar LESD 20. pantu ikvienai personai, kurai ir dalībvalsts pilsonība, tiek piešķirts Savienības pilsoņa statuss, kas ir paredzēts kā dalībvalstu pilsoņu pamatstatuss²⁹. Tas nozīmē, no vienas puses, ka dalībvalsts pilsonība ir priekšnosacījums, lai iegūtu Savienības pilsoņa statusu, ar ko ir saistīti visi LESD paredzētie pienākumi un tiesības³⁰, un, no otras puses, ka tādās situācijās kā pamatlietās šā statusa zaudēšana veido saikni ar Savienības tiesībām.

43. Šajā gadījumā iesniedzējtiesa konstatē, ka prasītāji pamatlietā ir atguvuši Turcijas pilsonību pēc *StAG* 25. panta stāšanās spēkā, tādējādi automātiski zaudējot Vācijas pilsonību un tātad savu Savienības pilsoņu statusu³¹.

44. Tātad ir acīmredzams, ka tādu Savienības pilsoņu, kuriem kā prasītājiem pamatlietā ir tikai vienas dalībvalsts pilsonība un kuri, zaudējot šo pilsonību, saskaras ar LESD 20. pantā piešķirtā statusa, kā arī ar to saistīto tiesību zaudēšanu, dalībvalsts pilsonības zaudēšanai tās būtības un seku dēļ ir piemērojamas Savienības tiesības³². Tādēļ atbilstoši Tiesas pastāvīgajai judikatūrai dalībvalstīm, īstenojot savu kompetenci pilsonības jautājumos, ir jāievēro Savienības tiesības, tostarp samērīguma princips³³.

1. Par StAG 25. pantā izvirzītā vispārējo interešu apsvēruma tiesiskumu

45. Atgādināšu, ka Tiesa jau ir nospriedusi, ka dalībvalstij ir leģitīmi vēlēties aizsargāt īpašo solidaritātes un lojalitātes saistību starp dalībvalsti un tās pilsoņiem, kā arī pilsonības saiknes pamatā esošo tiesību un pienākumu savstarpīgumu³⁴. Tā uzskatīja, ka dalībvalsts, īstenojot savu kompetenci, kas tai ļauj noteikt pilsonības iegūšanas un zaudēšanas nosacījumus, var arī leģitīmi uzskatīt, ka pilsonība atspoguļo patiesas saiknes, kas pastāv starp šo dalībvalsti un tās pilsoņiem, izpausmi, un tātad saistīt tās pilsonības zaudēšanu ar šādas patiesas saiknes neesamību vai zudumu³⁵.

46. Aplūkojamajā gadījumā saskaņā ar *StAG* 25. panta 1. punktu Vācijas valstspiederīgie zaudē *ex lege* savu pilsonību, brīvprātīgi iegūstot trešās valsts pilsonību, ja vien pirms ārvalsts pilsonības iegūšanas viņi nav saņēmuši atļauju saglabāt savu pilsonību.

²⁹ Skat. it īpaši spriedumus, 2001. gada 20. septembris, *Grzelczyk* (C-184/99, EU:C:2001:458, 31. punkts), un *Udlændinge- og Integrationsministeriet*, 29. punkts un tajā minētā judikatūra.

³⁰ LESD 20. panta 2. punkta pirmā daļa.

³¹ Skat. šo secinājumu 28.–31. punktu.

³² Spriedums *Udlændinge- og Integrationsministeriet*, 30. punkts un tajā minētā judikatūra.

³³ Spriedums *Udlændinge- og Integrationsministeriet*, 30. punkts un tajā minētā judikatūra.

³⁴ Spriedumi *Rottmann*, 51. punkts; *Tjebbes* u.c., 33. punkts; *Wiener Landesregierung*, 52. punkts, kā arī *Udlændinge- og Integrationsministeriet*, 31. punkts.

³⁵ Spriedumi *Tjebbes* u.c., 35. punkts, un *Udlændinge- og Integrationsministeriet*, 32. punkts.

47. Norādīšu, ka, vien minot atbilstošo tiesību normu izklāstā Eiropas Konvencijas par pilsonību³⁶ 7. panta 1. punkta a) apakšpunktu, iesniedzējtiesa nepaskaidro vispārējo interešu apsvērumu vai apsvērumus, uz ko balstītos *StAG* 25. panta 1. punkts. Taču, tā kā minētā tiesību norma var atbilst Savienības tiesībām vienīgi tad, ja tā ir balstīta uz legītimu vispārējo interešu mērķi, tā ir jāizvērtē no Vācijas valdības apsvērumu skatpunkta.

48. Kā norādījusi Krēfeldes pilsēta un šī valdība un kā izriet no 1999. gada 15. jūlija Likuma par pilsonības tiesību grozījumiem paskaidrojumu raksta, *StAG* 25. panta mērķis it īpaši ir novērst vairākvalstu pilsonību³⁷. Turklāt Vācijas valdība precizē, ka *Bundesverfassungsgericht* (Federālā konstitucionālā tiesa, Vācija) judikatūrā ir uzskatīts, ka nav pamata kritizēt likumdevēja izvēli iestāties pret *neierobežotu* vairākvalstu pilsonību³⁸.

49. Šajā ziņā nerodas šaubas, ka tāds režīms kā šajā tiesību normā paredzētais iekļaujas dalībvalstu kompetencē saistībā ar pilsonības iegūšanas un zaudēšanas nosacījumu noteikšanu un ka, īstenojot šo kompetenci, tāda dalībvalsts kā Vācijas Federālā Republika var legītimu uzskatīt, ka dažos gadījumos ir jāizvairās no vairāku pilsonību pastāvēšanas sekām³⁹.

50. Šā mērķa legītimitāti principā pamato Eiropas Konvencijas par pilsonību 7. panta 1. punkta a) apakšpunkts, saskaņā ar kuru dalībvalsts nevar paredzēt savās tiesībās tās pilsonības zaudēšanu *ex lege* vai pēc savas iniciatīvas, izņemot cita starpā citas pilsonības *brīvprātīgas iegūšanas* gadījumā⁴⁰. Saskaņā ar šīs konvencijas izskaidrojošo ziņojumu tas, vai personas, kuras brīvprātīgi iegūst citas valsts pilsonību, drīkst saglabāt savu agrāko pilsonību, ir atkarīgs no katras valsts īpašās situācijas⁴¹.

51. Šajā ziņā norādīšu, ka Savienības tiesības neliedz dalībvalstij paredzēt, ka efektīvas saiknes ar to pastāvēšana vai neesamība ir balstīta uz tāda kritērija kā *StAG* 25. panta 1. punktā minētais vēra ņemšanu, kas balstīts uz attiecīgās personas brīvprātīgu trešās valsts pilsonības iegūšanu, nedz arī to, ka legīslatīvā kontekstā, kura nolūks principā ir izvairīties no vairākvalstu pilsonības, šī dalībvalsts prasa, lai šī persona ievērotu īpašu procedūru, tādu kā *StAG* 25. panta 2. punktā minētā, ja tā vēlas saglabāt Vācijas pilsonību.

³⁶ Eiropas Konvencija par pilsonību, kas pieņemta 1997. gada 6. novembrī Eiropas Padomē un stājusies spēkā 2000. gada 1. martā. Šī konvencija ir piemērojama Vācijā no 2005. gada 1. septembra. Saskaņā ar tās 7. panta 1. punkta a) apakšpunktu "ligumslēdzēja valsts nedrīkst paredzēt savās tiesībās tās pilsonības zaudēšanu *ex lege* vai pēc tās iniciatīvas, izņemot šādos gadījumos: citas valsts pilsonības brīvprātīga iegūšana".

³⁷ Attiecībā uz šo mērķi, lai gan vairākvalstu pilsonība tiek uzskatīta par izņēmumu, doktrīna uzsver, ka dubultpilsonība mūsdienās ir plašāk pieļauta. Šo autoru ieskatā "praksē ir stipri pieaudzis naturalizācijas un dubultpilsonības atzišanas apjoms". Šajā ziņā skat. Farahat, A., un Hailbronner, K., *op. cit.*, 9., 18. un 32. lpp. Turklāt no lēmumiem par prejudiciālu jautājumu uzdošanu izriet, ka 1963. gada 6. maija Konvencija par vairākvalstu pilsonības gadījumu samazināšanu un militāro dienestu vairākvalstu pilsonības gadījumos, kas Vācijas Federatīvajā Republikā stājās spēkā 1969. gada 18. decembrī, Vācijā vairs nebija piemērojama no 2002. gada 21. decembra tās denonsēšanas dēļ. Šajā ziņā minētie autori paskaidro, ka *RuStAG* reforma notika vienlaikus ar lēmumu atteikties no šīs konvencijas, kurā ir atļauta tikai ierobežota dubultpilsonība.

³⁸ Vācijas valdība min 2006. gada 8. decembra Lēmumu 2 *BvR* 1339/06, DE:BVVerfG:2006:rk20061208.2bvr133906, 14. punkts. Šī valdība norāda, ka no valsts judikatūras izriet arī, ka kopš *RuStAG* reformas vairākvalstu pilsonības ierobežošana vairs neesot prioritāte. Skat. *Bundesverwaltungsgericht* (Federālā administratīvā tiesa) 2008. gada 10. aprīļa spriedumu 5 C 28.07, DE:BVVerwG:2008:100408U5C28.07.0, 21. punkts.

³⁹ Šajā nozīmē skat. spriedumus *Tjebbes* u.c., 34. punkts, un *Wiener Landesregierung*, 54. punkts. Lai gan Tiesa savā judikatūrā lieto terminu "nevēlamās sekas", jāatzīst, ka mani māt šaubas par to, vai ir atbilstoši vispārīgi kvalificēt kā "nevēlamās" sekas, ko rada kādas dalībvalsts valstspiederīgā vairāku valstu pilsonības.

⁴⁰ Šīs konvencijas izskaidrojošajā ziņojumā (Eiropas Padome, Eiropas līgumu sērija, Nr. 166, 11. lpp.) ir norādīts, ka "7. panta 1. punkta a) apakšpunkts ligumslēdzējam valstīm ļauj paredzēt to pilsonības zaudēšanu citas pilsonības brīvprātīgas iegūšanas gadījumā. Vārds "brīvprātīgs" nozīmē, ka ieinteresētā persona šo pilsonību ir ieguvusi pēc pašas vēlēšanās un nevis automātiski (*ex lege*)".

⁴¹ No šā ziņojuma izriet, ka dažās valstīs, it īpaši tad, ja liels skaits personu vēlas iegūt vai ir ieguvušas šo valstu pilsonību, var uzskatīt, ka citas valsts pilsonības saglabāšana varētu radīt šķērslī šo personu pilnīgai integrācijai. Turpretim citas valstis var uzskatīt, ka priekšroka ir dodama atvieglotai to pilsonības iegūšanai, ļaujot ieinteresētajām personām saglabāt viņu izcelsmes pilsonību un tādējādi sekmējot viņu integrāciju uzņēmējā valstī, it īpaši, lai ļautu šīm personām saglabāt citu viņu ģimenes locekļu pilsonību vai atvieglot viņu atgriešanos izcelsmes valstī, ja viņas to vēlētos (izskaidrojošais ziņojums, 3. lpp.).

52. Šādā situācijā es tāpat kā Vācijas un Igaunijas valdības un Komisija uzskatu, ka pamatlietu apstākļos Savienības tiesības principā neliedz, ka *StAG* 25. pantā minētajās situācijās dalībvalsts vispārējo interešu apsvērumu dēļ paredz pilsonības *ex lege* zaudēšanu, ja tās valstspiederīgie brīvprātīgi iegūst trešās valsts pilsonību, neraugoties uz to, ka šī zaudēšana attiecīgajai personai nozīmē arī Savienības pilsoņa statusa zaudēšanu.

53. Tomēr, lai tāds valsts tiesiskais regulējums kā pamatlietās aplūkotais, kas paredz Savienības pilsoņa statusa zaudēšanu, varētu būt saderīgs ar Savienības tiesībām, tam ne tikai jābalstās uz legītīmiem vispārējo interešu apsvērumiem, bet arī jāievēro samērīguma princips.

2. Par pilsonības zaudēšanas seku samērīguma pārbaudi no Savienības tiesību skatpunkta

54. Lai arī, kā nupat minēju, Savienības tiesības principā neliedz tādu regulējumu kā pamatlietā aplūkotais, atgādināšu, ka no pastāvīgās judikatūras tomēr izriet, ka, ņemot vērā nozīmi, kāda Savienības primārajās tiesībās ir piešķirta Savienības pilsoņa statusam, kurš ir dalībvalstu pilsoņu pamatstatuss, kompetentajām valsts iestādēm un valsts tiesām ir jāpārbauda, vai attiecīgās dalībvalsts pilsonības zaudēšana, ja tā izraisa Savienības pilsoņa statusa un no tā izrietošo tiesību zaudēšanu, ietekmes ziņā uz attiecīgās personas un attiecīgajā gadījumā uz tās ģimenes locekļu situāciju no Savienības tiesību aspekta atbilst samērīguma principam⁴².

55. Turklāt no šīs judikatūras izriet, ka dalībvalsts pilsonības zaudēšana *ex lege* būtu nesaderīga ar samērīguma principu, ja atbilstošie valsts noteikumi nevienā brīdī neļautu individuāli izvērtēt sekas, ko šī zaudēšana rada attiecīgajām personām, aplūkojot no Savienības tiesību aspekta⁴³.

56. Konkrētajā gadījumā atgādināšu, ka saskaņā ar *StAG* 25. panta 2. punktu Vācijas pilsoņi, kuri brīvprātīgi vēlas iegūt trešās valsts pilsonību, var iesniegt pieteikumu, lai saglabātu Vācijas pilsonību iepriekšējas atļaujas procedūrā, kura paredz, ka, pieņemot lēmumu par atļaujas pieteikumu, kompetentajai iestādei ir jāizsver sabiedrības un privātās intereses.

57. Vispirms rodas jautājums, vai Savienības tiesībās prasīto samērīguma pārbaudi atbildīgās iestādes var veikt tikai noteiktā brīdī, proti, šajā gadījumā iepriekšējas atļaujas procedūrā pirms pilsonības *ex lege* zaudēšanas un tātad Savienības pilsoņa statusa zaudēšanas.

58. Šis jautājums grūtības nesagādā. Raugoties no šo secinājumu 55. punktā atgādinātās judikatūras skatpunkta, tāda dalībvalsts kā Vācijas Federatīvā Republika principā var paredzēt, ka samērīguma pārbaude tiks veikta īpašajā iepriekšējas atļaujas procedūrā, kas paredzēta *StAG* 25. panta 2. punktā. Taču, kā izriet no šīs judikatūras, šai tiesību normai, lai tā būtu saderīga ar Savienības tiesībām, ir jānodrošina tiesības uz to seku samērīguma individuālu izvērtējumu, ko attiecīgajām personām un attiecīgā gadījumā viņu ģimenes locekļiem rada Vācijas pilsonības zaudēšana saistībā ar Savienības tiesībām.

59. Iesniedzējtiesa nav pārliecināta, ka tā tas ir šajā gadījumā. Arī man, jāatzīst, ir grūti saprast, kā šī procedūra salāgojas ar samērīguma principu un, precīzāk, kā minētās procedūras piemērošana nodrošina tiesības uz individuālu izvērtēšanu, ko pieprasa Savienības tiesības. Turpmākajā

⁴² Spriedumi *Rottmann*, 55. un 56. punkts; *Tjebbes* u.c., 40. punkts; *Wiener Landesregierung*, 58. punkts, kā arī *Udlændinge- og Integrationsministeriet*, 38. punkts. Skat. arī šo secinājumu 41. punktu.

⁴³ Spriedumi *Tjebbes* u.c., 41. punkts, un *Udlændinge- og Integrationsministeriet*, 39. punkts.

vērtējumā es, no vienas puses, analizēju *StAG* 25. panta 2. punktā paredzētos procesuālos noteikumus un, no otras puses, šajā tiesību normā paredzētās samērīguma pārbaudes materiāltiesisko tvērumu.

a) Par StAG 25. panta 2. punktā paredzētajiem procesuālajiem noteikumiem

60. Atgādināšu, ka *StAG* 25. panta 2. punktā ir paredzēta iespēja saglabāt Vācijas pilsonību, ja *pirms* trešās valsts pilsonības iegūšanas attiecīgā persona ir saņēmusi kompetentās iestādes rakstisku atļauju saglabāt savu pilsonību.

61. Tādējādi rodas jautājums, vai laika nosacījumi, kas iepriekšējas atļaujas procedūrā izvirzīti atļaujas pieteikuma iesniegšanai un atļaujas saņemšanai, ir saderīgi ar Savienības tiesībām. Lai tā būtu, šie nosacījumi nedrīkst attiecīgās personas kavēt efektīvi īstenot tiesības, kas izriet no viņu Savienības pilsoņa statusa.

62. Pirmām kārtām, saistībā ar laika nosacījumu attiecībā uz *atļaujas pieteikuma iesniegšanu* Tiesa ir nospriedusi, ka dalībvalstis, lai ņemtu vērā tiesiskās drošības principu, var prasīt, lai pilsonības saglabāšanas vai atgūšanas pieteikums kompetentajām iestādēm tiktu iesniegts saprātīgā termiņā⁴⁴.

63. No tā, manuprāt, izriet, ka prasība, lai iepriekšējas atļaujas saglabāt dalībvalsts pilsonību pieteikums tiktu iesniegts pirms trešās valsts pilsonības iegūšanas, kā paredzēts *StAG* 25. panta 2. punktā, šķiet, izpilda saprātīga termiņa nosacījumu minētās judikatūras izpratnē, jo tā principā nekavē attiecīgos valstspiederīgos īstenot savas tiesības uz to, lai kompetentās iestādes veiktu seku, kādas pilsonības zaudēšana rada saistībā ar Savienības tiesībām, samērīguma individuālu izvērtējumu.

64. Tajā pašā laikā jānorāda, ka lēmumu lūgt prejudiciālu nolēmumu, prasītāju pamatlietā apsvērumu lietā C-686/22, kā arī Komisijas apsvērumu lasījums atklāj šaubas par to, vai prasītāji pamatlietā bija pienācīgi informēti par Turcijas pilsonības atgūšanas ietekmi uz viņu un viņu ģimeņu situāciju *RuStAG* reformas specifiskajā legīslatīvajā kontekstā.

65. Proti, prasītāji pamatlietās norāda, ka pieteikuma par Turcijas pilsonības atgūšanu iesniegšanas brīdī spēkā esošais tiesiskais regulējums ļāva viņiem atgūt šo pilsonību. Tātad nebija nekāda iemesla *iesniegt iepriekšējās atļaujas pieteikumu*. Tāpat viņi norāda, ka tiesiskās sistēmas izmaiņas viņiem netika skaidri izskaidrotas vai darītas zināmas. Tikai pēc Turcijas pilsonības atgūšanas pieteikuma iesniegšanas tika grozīts *RuStAG* un tika atņemta un ierobežota Vācijas valstspiederīgo, kuri dzīvo valsts teritorijā, iespēja *iegūt* dubultpilsonību. Šie apsvērumi prasa dažas piezīmes.

66. Pirmkārt, raugoties no judikatūras skatpunkta⁴⁵, man šķiet vismaz iespējams, ņemot vērā iesniedzējtiesas norādītos datumus, kuros tika atgūta Turcijas pilsonība un kuri bijuši *StAG* 25. panta darbības laikā, ka prasītājiem pamatlietās *nav bijusi reāla iespēja panākt* individuālu savas situācijas izvērtējumu saistībā ar Savienības tiesībām.

⁴⁴ Spriedums *Udlændinge- og Integrationsministeriet*, 43. punkts un tajā minētā judikatūra. Skat. arī šo secinājumu 38. un nākamos punktus.

⁴⁵ Spriedums *Udlændinge- og Integrationsministeriet*, 41. punkts un tajā minētā judikatūra. Skat. šo secinājumu 38. punktu.

67. Kā pamatoti norādījusi Komisija, jāņem vērā fakts, ka, no vienas puses, līdz 1999. gada 31. decembrim spēkā esošā juridiskā situācijā *nebija ne paredzēta, ne attiecīgā gadījumā atļauta pieteikuma iesniegšana* par Vācijas pilsonības saglabāšanu Vācijas pilsoņiem, kuri dzīvo valsts teritorijā, ja viņi atjaunoja Turcijas pilsonību. No otras puses un kā secina iesniedzējtiesa, laika posmā no grozītās redakcijas spēkā stāšanās 2000. gada 1. janvārī līdz Turcijas pilsonības atjaunošanai *nebija nekādas iespējas* uzsākt un efektīvi īstenot šādu procedūru attiecībā it īpaši uz personām, kuras bija atjaunojušas Turcijas pilsonību 2000. gada sākumā, kā tas ir prasītāju gadījumā⁴⁶. Tādējādi dažām no šīm personām pirms Vācijas pilsonības zaudēšanas varēja tikt liegta iespēja panākt Savienības tiesībās prasīto individuālās situācijas izvērtējumu, un tas ir jāpārbauda iesniedzējtiesai⁴⁷.

68. Otrkārt, raugoties no šīs judikatūras skatpunkta, manuprāt, ņemot vērā smagas sekas, ko rada dalībvalsts pilsonības zaudēšana, ir iespējams prasīt, lai valstu iestādes un tiesas *pienācīgi informētu* attiecīgās personas, no vienas puses, par to, ka iespējamā trešās valsts pilsonības iegūšana vai atgūšana izraisīs Vācijas pilsonības zaudēšanu, un, no otras puses, par iepriekšējas atļaujas procedūru, kas ļauj lūgt saglabāt šo pilsonību, kā arī par termiņu, kādā šāds pieteikums ir jāiesniedz.

69. Aplūkojamajā gadījumā, it īpaši ņemot vērā to, ka prasītājiem pamatlietās leģislatīvas reformas laikā bija jāatsakās no savas Turcijas pilsonības, lai iegūtu Vācijas pilsonību, iesniedzējtiesai ir jānosaka, vai var uzskatīt, ka viņi tika pienācīgi informēti⁴⁸.

70. Otrām kārtām, attiecībā uz *StAG* 25. panta 2. punktā izvirzīto nosacījumu par Vācijas pilsonības saglabāšanas *atļaujas saņemšanu* jānorāda, ka šajā tiesību normā trešās valsts pilsonības iegūšanas brīdis ir paredzēts kā brīdis, kad beidzas termiņš ne vien Vācijas pilsonības saglabāšanas atļaujas pieteikuma iesniegšanai, bet arī šīs atļaujas saņemšanai. Tātad, ja šādu atļaujas pieteikumu Vācijas iestādes nav vēl izskatījušas dienā, kad trešās valsts iestādes pieņem savu lēmumu, to vairs nebūs iespējams izskatīt, un tas nozīmē Savienības pilsoņa statusa zaudēšanu, attiecīgajām personām neesot iespējai efektīvi panākt Savienības tiesībās prasīto samērīguma pārbaudi. Praksē šī zaudēšana ir atkarīga no vairākiem faktoriem, piemēram, Vācijas atbildīgo iestāžu veiktās sabiedrības un privāto interešu izsvēršanas ātruma un pieteikuma par pilsonības iegūšanu izskatīšanas ātruma trešās valsts iestādēs. Ņemot vērā sacīto, jānorāda, ka aplūkotā tiesību norma neprasa, lai ieinteresētā persona iesniegtu pieteikumu par trešās valsts pilsonības iegūšanu tajā pašā laikā, kad viņa iesniedz pieteikumu Vācijas pilsonības saglabāšanas atļaujas saņemšanai. Tādējādi principā šādai problēmai nevajadzētu rasties, ja šai personai būtu jāsaņem Vācijas iestāžu lēmums par pilsonības saglabāšanas atļauju, pirms viņa iesniedz pieteikumu par trešās valsts pilsonības iegūšanu.

⁴⁶ Dažu doktrīnas autoru ieskatā *StAG* 25. panta stāšanās spēkā izbeidza šā leģislatīvā trūkuma, kas saistīts ar klauzulas par valsts teritoriju piemērošanu, ļaunprātīgu izmantošanu, “bet nelaimīgā kārtā šīs juridiskās izmaiņas *nepamanīja* daudzi Turcijas pilsoņi un acimredzot pat ne Turcijas iestādes. Lēš, ka pēc [*StAG*] stāšanās spēkā, atgūstot Turcijas pilsonību, 40 000 turku zaudēja savu Vācijas pilsonību, *gan-drīz par to nezino!*” (Farahat, A., un Hailbronner, K., *op. cit.*, 26. lpp., mans izcēlums). Par šo situāciju skat. arī McFadden, S. W., *op. cit.*, 80. lpp. Manā ieskatā šādi pasākumi slikti saskan ar solidaritāti, kam vajadzētu būt dalībvalsts un tās valstspiederīgo attiecību pamatā, neatkarīgi no tā, ka pilsonība, kā šajā gadījumā, tikusi iegūta naturalizācijas kārtībā īpašajā kontekstā, ko radījis leģislatīvais trūkums saistībā ar klauzulas par valsts teritoriju piemērošanu.

⁴⁷ It īpaši no iesniedzējtiesas minētajām tiesību normām izriet, ka 2008. gada 25. februāra *Gesetz über den Aufenthalt, die Erwerbstätigkeit und die Integration von Ausländern im Bundesgebiet* (Likums par ārvalstnieku uzturēšanos, nodarbinātību un integrāciju Vācijas Federatīvās Republikas teritorijā) (*BGBI.* I, 162. lpp.) 38. pantā ir paredzēts bijušajam Vācijas valstspiederīgajam piešķirt pastāvīgā iedzīvotāja statusu vai uzturēšanās atļauju, ja Vācijas pilsonības zaudēšanas brīdī viņš izpilda zināmus nosacījumus. Dažu doktrīnas autoru ieskatā šo pantu likumdevējs ir ieviesis, lai piešķirtu šāda veida atļaujas “Turcijas valstspiederīgajiem, kuri ir *nelabprātīgi* zaudējuši savu Vācijas pilsonību, cerot, ka varēs atgūt savu Turcijas pilsonību” (Farahat, A., un Hailbronner, K., *op. cit.*, 26. lpp., mans izcēlums).

⁴⁸ Šajā ziņā skat. šo secinājumu 71. punktu.

71. Turklāt, tā kā prasītāji pamatlietā uzskatīja, ka viņi varēs saglabāt gan Vācijas, gan Turcijas pilsonību, kā to atļāva *RuStAG* 25. pants (kas bija piemērojams līdz 1999. gada 31. decembrim) Vācijas valstspiederīgajiem, kuri dzīvoja Vācijā, es piekritu Komisijas nostājai, ka šajā ziņā būtu bijis “piemēroti” paredzēt pārejas režīmu. Šāds režīms būtu ļāvis personām, kuras iesniegušas pieteikumu par Turcijas pilsonības atgūšanu likuma, kas bija spēkā pirms 2000. gada 1. janvāra, darbības laikā, taču saņēmušas šo pilsonību pēc minētā datuma, *efektīvā veidā* ierosināt *StAG* 25. pantā paredzēto iepriekšējas atļaujas procedūru. Ņemot vērā smagas sekas, ko attiecīgām personām rada Savienības pilsoņa statusa zaudēšana, šāda pārejas režīma neesamība, manuprāt, nav saderīga ar efektivitātes principu.

72. Tādēļ, ņemot vērā smagas sekas, ko rada prasītāju pamatlietās Vācijas pilsonības un tādējādi Savienības pilsoņa statusa zaudēšana, gan tādu procesuālo noteikumu kā *StAG* 25. panta 2. punktā paredzētie *piemērošana* šajā gadījumā, gan *šāda pārejas režīma neesamība* man šķiet nesaderīgi ar efektivitātes principu, ciktāl šie noteikumi vai to trūkums ierobežo prasītāju tiesības uz samērīguma pārbaudi.

b) Par StAG 25. panta 2. punktā paredzētā individuālā izvērtējuma materiāltiesisko tvērumu

73. Pretēji Krēfeldes pilsētas un Vācijas valdības apgalvotajam iesniedzējtiesa norāda, ka, neraugoties uz *StAG* 25. panta 2. punkta formulējumu, atbildīgajām iestādēm noraidot Vācijas pilsonības saglabāšanas iepriekšējas atļaujas pieteikumu, praksē ne šīs iestādes, ne valsts tiesas neveic seku, ko Vācijas pilsonības zaudēšana rada saistībā ar Savienības tiesībām, samērīguma individuālu pārbaudi.

74. Pirmkārt, norādišu, ka, ja pēc iesniedzējtiesas vērtējuma tā izrādās taisnība, tad ar formālu vai teorētisku šādas pārbaudes esamību iepriekšējas atļaujas procedūrā, praktiski neveicot šo pārbaudi, vien nepietiek, lai nodrošinātu šīs procedūras saderību ar LESD 20. pantu. Šādā gadījumā no Tiesas pastāvīgās judikatūras izriet⁴⁹, ka šai tiesai ir jābūt iespējai pieprasīt, lai valsts iestādes veiktu minēto pārbaudi, vai pašai izvērtēt sekas, kādas Vācijas pilsonības zaudēšana rada attiecīgajām personām, un vajadzības gadījumā ļaut viņām saglabāt šo pilsonību vai to atgūt *ex tunc*⁵⁰.

75. Tomēr Vācijas valdība šajā ziņā apgalvo, ka *StAG* 25. panta 2. punkts ļauj veikt pilnīgu ieinteresētās personas juridiskās situācijas izvērtējumu un tas, ka jāņem vērā ne vien sabiedrības, bet arī privātās intereses Vācijas pilsonības saglabāšanā, noteikti nozīmē, ka tiek ņemtas vērā intereses saglabāt Savienības pilsoņa statusu. Ja iesniedzējtiesa uzskatītu, kā norāda šī valdība, ka valsts kompetentās iestādes veic Savienības tiesībās pieprasīto seku, ko rada Savienības pilsoņa statusa zaudēšana, individuālu izvērtēšanu, tai būtu arī jāpārbauda, kurā datumā šī izvērtēšana ir uzsākta. Gadījumā, ja tā secinātu, ka šāda izvērtēšana ir notikusi tikai pēc sprieduma *Tjebbes* u.c. pasludināšanas, es vēlos atgādināt, ka ikvienai personai, kura pirms šā datuma zaudējusi *ex lege* Vācijas pilsonību saskaņā ar *StAG* 25. panta 1. punktu, ir jābūt iespējai panākt šo izvērtējumu un attiecīgā gadījumā atgūt *ex tunc* šīs valsts pilsonību, ja tā lūdz izsniegt ceļošanas dokumentu vai jebkādu citu dokumentu, kas apliecina tās pilsonību, un, vispārīgāk, pilsonības konstatēšanas procedūrā⁵¹.

⁴⁹ Skat. šo secinājumu 38. un nākamos punktus.

⁵⁰ Šajā nozīmē skat. spriedumus *Tjebbes* u.c., 42. punkts, un *Udlændinge- og Integrationsministeriet*, 40. punkts.

⁵¹ Šajā nozīmē skat. spriedumus *Tjebbes* u.c., 42. punkts, un *Udlændinge- og Integrationsministeriet*, 40. punkts.

76. Otrkārt, no lēmumiem par prejudiciālu jautājumu uzdošanu izriet, ka prasītāji pamatlietās bija nostiprinājuši ģimenes un profesionālo dzīvi Vācijā. Kā Vācijas valstspiederīgie viņi varēja īstenot savas tiesības brīvi pārvietoties un uzturēties citās dalībvalstīs.

77. Šajā ziņā uzreiz atgādināšu, ka Savienības tiesību piemērošanas jomā ikvienam Savienības pilsonim ir garantēts vienāds viņa pamatbrīvību un it īpaši viņa tiesību uz ģimenes dzīvi aizsardzības līmenis.

78. It īpaši attiecībā uz šīm tiesībām no pastāvīgās judikatūras izriet, ka, pirmām kārtām, samērīguma pārbaudei ir jāiekļauj attiecīgās personas, *kā arī tās ģimenes* individuālās situācijas izvērtējums, lai noteiktu, vai attiecīgās dalībvalsts pilsonības zaudēšana, ja tā izraisa Savienības pilsoņa statusa zaudēšanu, rada sekas, kas – salīdzinājumā ar valsts tiesību aktos paredzēto mērķi – nesamērīgi ietekmē tās ģimenes un profesionālās dzīves normālu attīstību, aplūkojot no Savienības tiesību aspekta⁵². Otrām kārtām, šajā pārbaudē valsts kompetentajām iestādēm un attiecīgā gadījumā valsts tiesām it īpaši ir jāpārlicinās, ka šāda pilsonības zaudēšana atbilst Hartā garantētajām pamattiesībām, kuru ievērošanu nodrošina Tiesa, un it īpaši Hartas 7. pantā noteiktajām tiesībām uz ģimenes dzīves neaizskaramību. Turklāt šis pants attiecīgā gadījumā ir jāskata kopsakarā ar Hartas 24. panta 2. punktā atzīto pienākumu ņemt vērā bērna interešu prioritāti⁵³.

79. Treškārt, šajā stadijā rodas nozīmīgs jautājums pamatlītu risinājumam: kurš ir atbilstošais datums, kas atbildīgajām iestādēm jāņem vērā, lai veiktu samērīguma pārbaudi? Varētu apgalvot, kā Tiesa uzskatījusi spriedumā *Udlændinge- og Integrationsministeriet*, ka šis datums atbilst dienai, kurā attiecīgā persona ir ieguvusi vai atguvusi trešās valsts pilsonību, jo šajā gadījumā saskaņā ar *StAG* 25. panta 2. punktu šis datums ietilpst leģitīmajos kritērijos, kurus šī dalībvalsts noteikusi un no kuriem ir atkarīga pilsonības saglabāšana vai zaudēšana.

80. Taču ir droši zināms, ka atšķirībā no situācijas lietā, kurā pasludināts spriedums *Udlændinge- og Integrationsministeriet*⁵⁴, šajā gadījumā atbilde uz šo jautājumu nevar apstāties šeit un tajā ir jāņem vērā nozīmīgs elements, proti, tas, ka prasītāji pamatlietās nekādi nevarēja uzsākt iepriekšējas atļaujas procedūru Vācijas pilsonības saglabāšanai, jo dienā, kad viņi iesniedza savus pieteikumus Turcijas pilsonības atgūšanai, *StAG* 25. panta 2. punkts vēl nebija stājies spēkā. Tādējādi prasītājiem pamatlietā bija – gan procesuāli, gan materiāli – *neiespējami* iesniegt iepriekšējas atļaujas pieteikumu. Proti, tā kā *termini*š Vācijas pilsonības saglabāšanas pieteikuma iesniegšanai vēl nebija paredzēts, tas nevarēja arī beigties, un attiecīgajām personām tas nozīmēja, ka viņām nebija efektīvas iespējas panākt viņu situācijas efektīvu izvērtējumu saistībā ar Savienības tiesībām⁵⁵.

⁵² Šādas sekas Tiesas ieskatā nevar būt hipotētiskas vai eventuālas. Spriedumi *Tjebbes* u.c., 44. punkts, un *Udlændinge- og Integrationsministeriet*, 54. punkts.

⁵³ Spriedums *Udlændinge- og Integrationsministeriet*, 55. punkts un tajā minētā judikatūra.

⁵⁴ Tajā lietā prasītāja bija iesniegusi pieteikumu par Dānijas pilsonības saglabāšanu pēc valsts tiesiskajā regulējumā paredzētā termiņa beigām. Skat. šo secinājumu 25. zemsvītras piezīmi.

⁵⁵ Šis elements pievienojas šo secinājumu 66. un nākamajos punktos minētajiem apsvērumiem. Šādā kontekstā prasītāji pamatlietā, būdami Vācijas pilsoņi, laikā no viņu naturalizācijas 1999. gadā līdz lēmuma, kurā konstatēta viņu pilsonības zaudēšana, pieņemšanai, proti, vismaz 18 gadus, varēja īstenot tiesības, kas izriet no Savienības pilsoņa statusa. Šī vispirms tiesiskā un tad faktiskā situācija, kā arī laika sprīdis starp šiem diviem datumiem būtu jāņem vērā, izvērtējot samērīgumu, un it īpaši tiesību uz ģimenes un profesionālo dzīvi aizsardzības kontekstā.

81. Ceturtkārt un visbeidzot, man šķiet, ka ir nepieciešams vēl viena pēdējā elementa vērtējums. Atgādināšu, ka iesniedzējtiesa precizē, ka Vācijas tiesībās nav paredzēta nekāda iespēja netieši izvērtēt Vācijas pilsonības zaudēšanas sekas pēc šīs zaudēšanas. Šādā gadījumā vienīgā iespēja attiecīgajām personām atgūt bez atpakaļejoša spēka Vācijas pilsonību būtu iesniegt jaunu naturalizācijas pieteikumu⁵⁶.

82. Taču šāda iespēja atgūt pilsonību – tādēļ, ka tā paredz, ka attiecīgajai personai uz noteiktu laiku ir atņemta iespēja izmantot visas tiesības, ko piešķir Savienības pilsoņa statuss, jo minētajā laikposmā šo tiesību atjaunošana nav iespējama – nav saderīga ar Tiesas iedibināto judikatūru. Saskaņā ar šo judikatūru tas, ka valsts tiesībās nav paredzēts Savienības tiesībām atbilstošos apstākļos panākt, lai valsts iestādes un, iespējams, valsts tiesas veiktu vērtējumu par attiecīgās dalībvalsts pilsonības zaudēšanas seku samērīgumu no Savienības tiesību aspekta, kurš [vērtējums] attiecīgajā gadījumā var izraisīt šīs pilsonības atgūšanu *ex tunc*, nevar tikt kompensēts ar naturalizācijas iespēju, lai kādi būtu – iespējami labvēlīgie – nosacījumi, kādos naturalizācija varētu tikt īstenota. Pieņemot citādu risinājumu, tiktu atzīts, ka personai – pat ja tikai uz ierobežotu laiku – varētu tikt liegta iespēja izmantot visas tiesības, kas tai ir piešķirtas ar Savienības pilsoņa statusu, un šo tiesību atjaunošana attiecībā uz minēto laikposmu nebūtu iespējama⁵⁷.

VI. Secinājumi

83. Ņemot vērā iepriekš minētos apsvērumus, ierosinu Tiesai atbildēt uz *Verwaltungsgericht Düsseldorf* (Diseldorfas Administratīvā tiesa, Vācija) uzdotajiem prejudiciālajiem jautājumiem šādi:

LESD 20. pants, lasot to Eiropas Savienības Pamattiesību hartas 7. panta gaismā, ir jāinterpretē tādējādi, ka tas pieļauj valsts tiesisko regulējumu – kurā ir paredzēts, ka tās valstspiederīgie, brīvprātīgi iegūstot trešās valsts pilsonību, zaudē *ex lege* šīs dalībvalsts pilsonību, un personām, kuras nav arī kādas citas dalībvalsts pilsoņi, tas nozīmē arī Savienības pilsoņa statusa un ar to saistīto tiesību zaudēšanu, izņemot gadījumu, ka viņas saņem atļauju saglabāt šo pilsonību pirms trešās valsts pilsonības iegūšanas, – ja attiecīgajām personām tiek sniegta efektīva iespēja saprātīgā termiņā izmantot pilsonības saglabāšanas procedūru, kas atbildīgajām iestādēm ļauj pārbaudīt seku, ko šī pilsonības zaudēšana rada saistībā ar Savienības tiesībām, samērīgumu un vajadzības gadījumā atļaut šīs pilsonības saglabāšanu vai *ex tunc* atgūšanu. Šāds termiņš var sākties tikai tad, kad šīs iestādes ir pienācīgi informējušas attiecīgās personas par to, ka iespējamā trešās valsts pilsonības iegūšana vai atgūšana nozīmē pilsonības zaudēšanu, un par iespēju uzsākt iepriekšējās atļaujas procedūru, kas ļauj lūgt saglabāt šo pilsonību, kā arī par viņu tiesībām šajā termiņā lūgt šīs pilsonības saglabāšanu vai atgūšanu. Pretējā gadījumā minētajām iestādēm ir jābūt iespējai netieši veikt šādu pārbaudi, kad šīs personas lūdz ceļošanas dokumentu vai jebkādu citu dokumentu, kas apliecina viņu pilsonību, vai attiecīgā gadījumā pilsonības zaudēšanas konstatēšanas procedūrā.

⁵⁶ Iesniedzējtiesa paskaidro, ka *StAG* 13. pants, kas ar zināmiem noteikumiem pieļauj atvieglotu naturalizāciju bijušajiem Vācijas valstspiederīgajiem, ir piemērojams vienīgi tad, ja pieteicēju dzīvesvieta ir ārvalstīs.

⁵⁷ Spriedums *Udlændinge- og Integrationsministeriet*, 57. un 58. punkts. Skat. arī manus secinājumus lietā *Udlændinge- og Integrationsministeriet* (C-689/21, EU:C:2023:53, 93. un 94. punkts).